

Verdeeld zusterschap, de Internationale Vrouwenraad en haar confrontatie met apartheid, 1960-1991.

Het internationaliseringsproces, dat zich inzette na de wereldoorlogen, hervormde de aard van sociale bewegingen en zorgde voor ongeziene vormen van globale solidariteit. Wereldwijd kwamen mensen samen om onrechtvaardigheid te bestrijden en diegenen te steunen van wie de rechten geschonden werden. Een van de grootste transnationale bewegingen in de naoorlogse periode was de anti-apartheidsbeweging. Deze beweging had een enorme impact op de internationale politiek: landen en internationale organisaties die een te ambigue houding hadden tegenover het Zuid-Afrikaanse regime van raciale segregatie, riskeerden diplomatische uitsluiting uit organisaties zoals de VN. Dit gold ook voor ngo's die geaffilieerd waren aan de VN, zoals de Internationale Vrouwenraad (ICW).¹ In dat kader ging dit onderzoek dieper in op de positionering van de ICW ten opzichte van apartheid en de elementen die deze positionering bepaalde, zoals de ICW's 'apolitieke' aard, die haaks stond op de noodzakelijke inname van een positie tegenover apartheid, en de Koude Oorlogscontext.

Het conflict tussen het kapitalistische Westen en het communistische Oosten was alomtegenwoordig in de apartheidskwestie en had bij uitbreiding een grote invloed op de VN. Ook de ICW was beïnvloed door het conflict en deed haar uiterste best om zoveel mogelijk landen te affiliëren en geaffilieerd te houden. Vanuit dit contextuele kader analyseerde ik hoe de ICW zich verhiel tegenover het apartheidregime. Welke spanningen ontstonden er tussen de ICW en de VN als gevolg van de apartheidskwestie? Hoe beïnvloedde deze kwestie de relatie tussen de ICW, de Nationale Vrouwenraad van Zuid-Afrika (NCWSA), en de andere nationale raden?² Door te kijken naar de ICW's omgang met apartheid, kon er worden nagegaan hoe deze vrouwenorganisatie, als ngo die zich hoofdzakelijk richt op vrouwenemancipatie en mensenrechten vanuit een westers feministisch perspectief, zich verhiel tegenover andere vormen van exclusie en discriminatie.

Uit dit onderzoek bleek dat dat, hoewel de ICW herhaaldelijk onder druk werd gezet om een standpunt in te nemen tegen apartheid, de organisatie dit nooit uitdrukkelijk deed. De 'apolitieke' aard van de organisatie liet dit naar eigen zeggen niet toe. Desondanks had de apartheidskwestie een invloed op de relatie tussen de VN, de ICW, de NCWSA en andere geaffilieerde nationale vrouwenraden. De affiliatie van de NCWSA aan de ICW vormde een spanningspunt tussen de ICW en de VN: VN-Organisaties dreigden de ICW met uitsluiting indien ze apartheid niet voldoende bekritiseerde. Desalniettemin diende de NCWSA, die onder internationale druk zich tegen apartheid keerde in 1981, als legitimatiemiddel voor de ICW, waardoor de ICW beschermd was tegen uitsluiting. De westerse ontstaanscontext en gemeenschappelijke diplomatieke netwerken van de organisaties maakte dat de NCWSA een prominente plaats behield binnen de bredere organisaties, ondanks de kritieken van niet-westerse vrouwenraden.

Een studie naar apartheid kan niet worden gedaan zonder oog op de Koude Oorlogscontext. Voormalig onderzoek toonde aan dat de ICW zich geroepen voelde om vrouwen te 'beschermen' tegenover het 'communistische gevaar'. Het feit dat zowel de ICW als de NCWSA zich uitdrukkelijk aansloten bij het kapitalistische kamp, toont aan dat de deze vrouwenorganisaties een zeer gekleurde interpretatie hadden van een 'politieke kwestie', gebaseerd op een wit feministisch denkkader, dat de noden van niet-westerse vrouwen negeerde.

---

¹ De ICW werd opgericht in 1888 in Washington. De organisatie wordt beschreven als conservatief.

² De NCWSA was geaffilieerd aan de ICW sinds 1913, en maakte dus deel uit van de bredere organisatie. De ICW's affiliatie met Zuid-Afrika in deze periode is daarom een goede manier om te kijken naar de impact van de apartheidskwestie op de ICW.